

Giải pháp phát triển hệ thống bảo đảm chất lượng gắn với quản trị rủi ro trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp

Lê Văn Cẩm Thoa*

*ThS, GV. Trường Cao đẳng Kon Tum

Received: 5/11/2024; Accepted: 7/11/2024; Published: 15/11/2024

Abstract: The paper focuses on analyzing the components of the quality assurance system, the role of risk management, and how these two factors can support each other in the current vocational education environment. The paper proposes measures and models for integrating risk management into the quality assurance process in vocational education institutions, aiming to optimize teaching processes, minimize risks, and improve the competitiveness of these institutions.

Keywords: Quality assurance system, risk management, vocational education, educational management, continuous improvement, safety in education.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế toàn cầu và sự thay đổi nhanh chóng của thị trường lao động, giáo dục nghề nghiệp đóng vai trò then chốt trong việc cung cấp nguồn nhân lực có tay nghề cao cho các ngành nghề chủ chốt. Tuy nhiên, các cơ sở giáo dục nghề nghiệp (CSGDNN) đang đối mặt với nhiều thách thức, bao gồm việc cải thiện chất lượng giảng dạy, tăng cường tính cạnh tranh và đảm bảo sự ổn định trong môi trường giáo dục. Trong khi đó, vấn đề quản trị rủi ro đang ngày càng được nhận diện là yếu tố quan trọng trong việc quản lý hiệu quả các CSGDNN.

Hệ thống bảo đảm chất lượng (ĐBCL) là một yếu tố không thể thiếu để duy trì và cải tiến chất lượng giáo dục trong các CSGDNN. Khi kết hợp với quản trị rủi ro, hệ thống ĐBCL có thể trở thành công cụ mạnh mẽ giúp các CSGDNN đối phó với những rủi ro tiềm ẩn, từ đó nâng cao chất lượng giảng dạy, đào tạo và quản lý.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Hệ thống ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp

Hệ thống ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp là một tập hợp các chính sách, quy trình và hoạt động nhằm đánh giá, giám sát và cải tiến chất lượng đào tạo. Hệ thống này không chỉ bao gồm việc đánh giá kết quả học tập của người học mà còn bao gồm các yếu tố liên quan đến chương trình giảng dạy, cơ sở vật chất, đội ngũ giảng viên và sự phù hợp với nhu cầu thị trường lao động. Các tiêu chuẩn và quy trình ĐBCL giúp các CSGDNN đảm bảo rằng chương trình đào tạo đáp ứng được yêu cầu của người học và các bên liên quan, đồng thời thúc đẩy cải tiến liên tục [1].

Để đảm bảo chất lượng giáo dục nghề nghiệp, các CSGDNN phải áp dụng các phương pháp đánh giá định kỳ, tự đánh giá và đánh giá ngoài. Hiện nay, các CSGDNN tại Việt Nam thực hiện xây dựng và phát triển hệ thống ĐBCL đảm bảo về nguyên tắc, yêu cầu, quy trình xây dựng, vận hành, đánh giá, cải tiến hệ thống ĐBCL và tự đánh giá chất lượng giáo dục nghề nghiệp theo quy định tại Thông tư số 28/2017/TT-BLĐTBXH ngày 15/12/2017 của Bộ trưởng Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội quy định hệ thống ĐBCL của CSGDNN.

Hệ thống ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp bao gồm nhiều yếu tố, mỗi yếu tố đều đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng và duy trì chất lượng đào tạo. Các thành phần chủ yếu của hệ thống này có thể được phân loại thành các nhóm chính sau:

- Chính sách chất lượng: là định hướng chung có liên quan đến chất lượng. Chính sách chất lượng thống nhất với chính sách chung của CSGDNN và là cơ sở để xác định các mục tiêu chất lượng.

- Mục tiêu chất lượng: là mong muốn cụ thể của CSGDNN có liên quan đến chất lượng, được xây dựng trên cơ sở chính sách chất lượng và được quy định cho các đơn vị trực thuộc CSGDNN để thực hiện.

- Hệ thống tài liệu ĐBCL: gồm chính sách chất lượng, sổ tay chất lượng, quy trình, công cụ ĐBCL đối với từng nội dung trong các lĩnh vực quản lý.

- Đánh giá hệ thống ĐBCL CSGDNN: là quá trình CSGDNN thu thập, xử lý thông tin, đánh giá hiệu quả vận hành hệ thống ĐBCL.

- Tự đánh giá chất lượng giáo dục nghề nghiệp: là quá trình CSGDNN đánh giá để xác định mức độ CSGDNN hoặc chương trình đào tạo đạt tiêu chuẩn kiểm định chất lượng giáo dục nghề nghiệp theo quy

định của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội.

- Đánh giá ngoài: các tổ chức kiểm định độc lập sẽ tiến hành đánh giá và xác nhận chất lượng của CSGDNN theo các tiêu chuẩn quốc gia hoặc quốc tế.

Hệ thống ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp không phải là một yếu tố đơn lẻ, mà là một hệ thống phức tạp bao gồm nhiều thành phần có mối liên kết chặt chẽ với nhau. Việc phát triển và duy trì một hệ thống ĐBCL hiệu quả sẽ giúp các CSGDNN không chỉ đảm bảo chất lượng đào tạo mà còn đáp ứng được yêu cầu phát triển bền vững của nền giáo dục và nhu cầu nhân lực chất lượng cao của thị trường lao động.

2.1.2. Quản trị rủi ro trong giáo dục nghề nghiệp

Quản trị rủi ro trong giáo dục nghề nghiệp đề cập đến các biện pháp và chiến lược để nhận diện, đánh giá, kiểm soát và giảm thiểu các rủi ro có thể ảnh hưởng đến quá trình đào tạo và kết quả học tập. Các rủi ro này có thể đến từ nhiều yếu tố như thay đổi nhu cầu của thị trường lao động, thiếu hụt đội ngũ giảng viên, sự cố về cơ sở vật chất hoặc biến động trong chính sách giáo dục [2].

Quản trị rủi ro không chỉ giúp nhận diện những mối nguy hại tiềm tàng mà còn giúp các CSGDNN chủ động đưa ra các kế hoạch dự phòng và ứng phó khi xảy ra sự cố. Điều này giúp bảo vệ các giá trị cốt lõi của CSGD, từ đó duy trì và nâng cao chất lượng đào tạo.

Các CSGDNN phải đối mặt với nhiều loại rủi ro khác nhau. Các loại rủi ro này có thể được phân thành các nhóm chính sau:

- Rủi ro liên quan đến chương trình đào tạo: Những thay đổi trong nhu cầu của thị trường lao động hoặc sự thay đổi nhanh chóng trong công nghệ có thể khiến chương trình đào tạo trở nên lạc hậu hoặc không còn phù hợp.

- Rủi ro liên quan đến đội ngũ giảng viên: Thiếu hụt giảng viên chất lượng, thiếu kỹ năng giảng dạy, thiếu sự liên kết giữa giảng viên và doanh nghiệp.

- Rủi ro về cơ sở vật chất và trang thiết bị: Cơ sở vật chất xuống cấp, thiếu trang thiết bị hiện đại, không gian học tập không đủ an toàn.

- Rủi ro tài chính: Thiếu nguồn vốn đầu tư, chi phí hoạt động không hiệu quả.

- Rủi ro từ môi trường bên ngoài: Biến động kinh tế, thay đổi chính sách giáo dục, thiên tai và dịch bệnh.

2.2. Tích hợp quản trị rủi ro và ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp

2.2.1. Mô hình tích hợp

Mô hình tích hợp quản trị rủi ro và ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp có thể được thực hiện thông qua

các bước sau:

Bước 1: Xác định và đánh giá rủi ro: CSGDNN cần xây dựng một quy trình xác định các rủi ro tiềm tàng trong hoạt động đào tạo, bao gồm các yếu tố bên trong (chất lượng giảng viên, cơ sở vật chất, chương trình đào tạo) và bên ngoài (yêu cầu thay đổi từ thị trường lao động, chính sách giáo dục).

Bước 2: Thiết lập quy trình ĐBCL linh hoạt: Các tiêu chí ĐBCL cần phải được điều chỉnh để phản ánh những thay đổi trong môi trường và giảm thiểu các rủi ro. Điều này đòi hỏi các CSGDNN phải có một hệ thống ĐBCL linh hoạt, có khả năng thích ứng với những thay đổi và khủng hoảng bất ngờ.

Bước 3: Phối hợp giữa các bộ phận trong CSGDNN: Quản lý rủi ro và ĐBCL cần được phối hợp chặt chẽ giữa các bộ phận trong CSGDNN, bao gồm ban giám hiệu, các khoa chuyên môn và phòng đào tạo. Việc phối hợp này giúp đảm bảo rằng mọi yếu tố trong quá trình đào tạo đều được đánh giá và cải tiến kịp thời.

Bước 4: Giám sát và cải tiến liên tục: Sau khi triển khai các biện pháp phòng ngừa rủi ro và thiết lập các tiêu chuẩn chất lượng, CSGDNN cần phải thực hiện giám sát thường xuyên và cải tiến liên tục. Đây là một phần không thể thiếu để duy trì hệ thống ĐBCL và quản trị rủi ro hiệu quả [3].

2.2.2. Các công cụ hỗ trợ tích hợp

Một số công cụ và phương pháp có thể hỗ trợ việc tích hợp quản trị rủi ro và ĐBCL bao gồm:

- Đánh giá và khảo sát định kỳ: Cung cấp thông tin phản hồi từ người học, giảng viên và các bên liên quan để nhận diện các vấn đề và rủi ro tiềm ẩn.

- Các công cụ phân tích rủi ro (Risk Assessment Tools): Giúp đánh giá và xác định mức độ ảnh hưởng của các rủi ro đến quá trình đào tạo.

- Kế hoạch khẩn cấp và dự phòng: Cần có các kế hoạch sẵn sàng để đối phó với các tình huống khẩn cấp có thể xảy ra trong quá trình đào tạo [4].

2.3. Thách thức trong việc tích hợp ĐBCL và quản trị rủi ro

Việc tích hợp hệ thống ĐBCL với quản trị rủi ro trong các CSGDNN có thể đối mặt với một số thách thức lớn như:

- Thiếu nhận thức và kỹ năng quản lý rủi ro: Nhiều CSGD không có các chuyên gia hoặc đội ngũ quản lý với đủ năng lực để nhận diện, đánh giá và ứng phó với các rủi ro một cách bài bản. Ngoài ra, sự thiếu hụt về đào tạo chuyên sâu trong quản trị rủi ro khiến nhiều cơ sở gặp khó khăn trong việc triển khai các chiến lược quản trị rủi ro hiệu quả.

- Khó khăn trong việc thay đổi văn hóa tổ chức: Thói quen làm việc cũ, sự thiếu linh hoạt trong việc điều chỉnh quy trình và phương thức giảng dạy có thể tạo ra một rào cản lớn trong việc áp dụng các cải tiến mới. Sự thiếu hợp tác giữa các phòng ban và bộ phận trong CSGDNN cũng có thể làm cho việc tích hợp quản trị rủi ro và ĐBCL trở nên khó khăn hơn.

- Thiếu nguồn lực tài chính: Việc đầu tư vào các công cụ và phương pháp quản lý rủi ro và ĐBCL có thể đụng phải vấn đề thiếu hụt nguồn lực tài chính, đặc biệt là đối với các CSGDNN công lập hoặc các cơ sở có ngân sách hạn chế. Các công cụ và phần mềm hỗ trợ quản lý rủi ro, ĐBCL đòi hỏi chi phí đầu tư ban đầu cao, và việc duy trì hệ thống này cũng có thể gặp khó khăn về tài chính.

- Khó khăn trong việc theo dõi và đánh giá các yếu tố liên quan đến rủi ro và chất lượng: Mặc dù các CSGDNN có thể áp dụng các chiến lược quản lý rủi ro và ĐBCL, nhưng việc theo dõi và đánh giá liên tục chất lượng đào tạo và các yếu tố rủi ro lại là một thách thức lớn. Các CSGDNN thường thiếu hệ thống và quy trình chuẩn để thu thập và phân tích dữ liệu một cách hiệu quả. Điều này dẫn đến việc khó đánh giá đúng mức độ rủi ro và chất lượng của các hoạt động giảng dạy và học tập.

2.4. Một số giải pháp phát triển hệ thống ĐBCL gắn với quản trị rủi ro trong CSGDNN

2.4.1. Tăng cường đào tạo và nâng cao nhận thức về quản trị rủi ro và ĐBCL cho cán bộ quản lý

CSGDNN cần đầu tư vào đào tạo đội ngũ quản lý và giảng viên về kỹ năng nhận diện và quản lý rủi ro. Các chương trình đào tạo về quản trị rủi ro và ĐBCL có thể được tổ chức thường xuyên để nâng cao kiến thức và kỹ năng cho cán bộ quản lý.

2.4.2. Huy động sự tham gia của tất cả các bên liên quan trong việc xây dựng và triển khai các chính sách và tìm kiếm các nguồn tài trợ từ các tổ chức giáo dục hoặc doanh nghiệp

Mời các chuyên gia từ các tổ chức giáo dục, doanh nghiệp hoặc các nhà tư vấn có kinh nghiệm trong việc xây dựng và triển khai các chiến lược quản lý rủi ro vào các CSGDNN. Điều này giúp các cơ sở có cái nhìn sâu sắc và phương pháp triển khai bài bản.

2.4.3. Xây dựng văn hóa cải tiến liên tục

Các CSGDNN cần xây dựng một nền văn hóa tổ chức chú trọng đến cải tiến liên tục. Điều này đòi hỏi sự cam kết mạnh mẽ từ phía lãnh đạo trong việc tạo ra môi trường khuyến khích đổi mới sáng tạo, phản hồi thường xuyên và cải tiến các quy trình.

2.4.4. Thúc đẩy sự hợp tác giữa các bộ phận

Cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các bộ phận

như phòng đào tạo, khoa chuyên môn, phòng hành chính và các tổ chức công đoàn trong việc triển khai các chính sách ĐBCL và quản lý rủi ro. Điều này có thể được thực hiện thông qua các cuộc họp định kỳ và xây dựng các nhóm công tác liên ngành.

2.4.5. Tìm kiếm các nguồn tài trợ bên ngoài

Các CSGDNN có thể tìm kiếm các nguồn tài trợ từ các tổ chức giáo dục quốc tế, các tổ chức phi chính phủ, hoặc các doanh nghiệp để hỗ trợ việc triển khai các hệ thống ĐBCL và quản trị rủi ro. Các tổ chức này thường có các chương trình hỗ trợ tài chính hoặc hợp tác trong các dự án phát triển giáo dục.

2.4.6. Ứng dụng công nghệ thông tin

Đầu tư vào các phần mềm quản lý chất lượng và rủi ro có thể giúp giảm chi phí vận hành. Các công cụ phần mềm này không chỉ giúp giảm thiểu rủi ro mà còn nâng cao hiệu quả trong việc giám sát và cải tiến chất lượng đào tạo.

2.4.7. Xây dựng hệ thống giám sát và đánh giá hiệu quả

Các CSGDNN cần thiết lập hệ thống giám sát và đánh giá chất lượng đào tạo và quản trị rủi ro một cách liên tục. Hệ thống này có thể bao gồm các công cụ khảo sát, thu thập ý kiến phản hồi từ sinh viên, giảng viên, các nhà tuyển dụng và các bên liên quan khác.

2.4.8. Sử dụng dữ liệu để cải tiến chất lượng

Dữ liệu từ các cuộc khảo sát, đánh giá và phản hồi cần được sử dụng một cách có hệ thống để điều chỉnh chương trình đào tạo, cải thiện quy trình quản trị rủi ro và phát triển các chiến lược ĐBCL hiệu quả hơn.

3. Kết luận

Phát triển hệ thống ĐBCL gắn với quản trị rủi ro trong các CSGDNN không chỉ giúp cải thiện chất lượng đào tạo mà còn giúp các cơ sở này ứng phó hiệu quả với những thách thức trong môi trường giáo dục thay đổi nhanh chóng. Việc xây dựng một hệ thống ĐBCL linh hoạt, kết hợp với các chiến lược quản trị rủi ro chặt chẽ là yếu tố then chốt giúp nâng cao chất lượng đào tạo, bảo vệ các giá trị cốt lõi của cơ sở CSGDNN, đồng thời tạo ra nền tảng vững chắc cho sự phát triển bền vững trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Thị Lan (2022), *Xây dựng hệ thống ĐBCL trong giáo dục nghề nghiệp*, Tạp chí Giáo dục Nghề nghiệp.
- [2]. Nguyễn Minh Tâm (2021), *Quản trị rủi ro trong giáo dục*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [3]. International Labour Organization (ILO) (2020), *Developing Competence-Based Training*.
- [4]. KPMG (2019), *Risk Management in Education*.